אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות כ.

לוקה אחת. דלא הוליאה מידי טבל בקריאת שם זה וקא מיל מעשר ראשון הטבול לתרומת מעשר וקעבר אלאו דטבל אבל איסור תרומה דקא מיל ליכא דהא כהן הוא ונהי (ג) אי הוה אמר תרומת מעשר באמצעיתה הוי מצי אכיל כולה ולא לקי מידי דהוה (ד) תרומת מעשר לכהן והוא כהן ואמעשר ראשון ואמעשר שני לא לקי דהא אף לזרים שרי: הכי גרסינן **טעמא דמעשר שני בירושלים ומעשר שני בגבולין הא מעשר שני בגבולין לוקה שלש: דעיילה.** לירושלים וקרא עליה שם והדר אפקיה חוץ לחומת מעשר שני פני החומה הלכך לוקה שלש: **אי הכי מאי למימרא.** דבשלמא אי אמרת מעשר שני בגבולין לוקה שלש אע"ג דלא חזא פני החומה אשמועינן טובא דמיידין עליו אע"פ שלא ראה פני חומה ואיצטריך למימניה משום דיוקא דידה הא בגבולין אלא אי אמרת בדעיילה ואפקיה מאי למימרא לא היא איצטריכא ולא דיוקא דידה דהא פשיטא דאפילו כהן לוקה על הטבל חר על התרומה ועל מעשר שני חוץ לחומה: **דעיילה בטיבלה.** להכיא תאנה בירושלים דקלטוהו מחילות למעשר שני העתיד ליתרם ממנה: **וקסבר מחנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין.** ודמי כמאן דעייל מעשר שני בעזיבה דהוה ליה לאה פני החומה והלכך כי אפקה לוקה עליו וכגון דאפקה נמי בטיבלה: **שגגמרה מלאכתן.** למעשר כדמפרש (מעשרות פ"א מ"ב) מאימתי גמר מלאכתן למעשר בחיטין משימרח הכרי בדילועין משיפקפק כו': **שיפדה מעשר שני.** עדיין יש לו פדייה לכיון דלא נגמרה מלאכתן לא אמרינן כמי שהורמו דמיין ולאה פני החומה ואין לו פדייה: **יחזיר מעשר שני ויאכל בירושלים.** דקסברי בית שמאי כמי שהורמו דמיין: **יפדה ויאכל בכל מקום.** מדמתני רבי יוסי אליבא דבית הלל יפדה ש"מ דהכי סבירא ליה דבית שמאי במקום בית הלל איה משנה (ה) ומדקאמר יפדה ש"מ דמתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין ולא לאה פני החומה ויש לו פדייה ואי ס"ד כו': **רבינא אמר.** הא דדייקינן לעיל הא בגבולין לוקה שלש וקא בעית מאי למימרא איצטריך כגון דנקיט ליה בקניא וקא משמע לן דכמאן דלאה פני החומה דמי ולוקה משום לא תוכל אי הדר אלקיה ואכליה ותפשוט מינה בעיא דרב פפא דבעא לעיל: **מתני' הקורח קרחה בראשו.** על המת כדמפרש בגמרא: **והמקיף פאת ראשו.** (ו) משום דבעי למימר הי גינהו פאתי ראשו נקיט ליה: **השורט שריטה אחת על המת חייב.** הכא נמי לאו דוקא נקט שריטה אחת אלא משום דבעי לפלוגי דלא אמרינן **שריטה אחת על ה' מתים או ה' שריטות על מת אחד.** בגמרא מרבי ליה דחייב על כל אחת ואחת: **חייב על הראש.** על הקפת הראש חייב שמי מלקיות דשתי פאות יש לו לראש שהראש כשתי חתיכות מקום השער חתיכה אחת ומקום הפנים והזקן חתיכה אחת ומתחברות זו עם זו בגד האחון מלפניו מקום שלועזין טנפל"א ושם נקרא פאה ששם סוף הראש מקום מיבור הפרקים ונמצא שיש לו שתי פאות לידעה מכאן ולידעה מכאן וחייב עליהן שתים אפילו נטלן כגון אחת כשתי ידיו ואע"ג דחד התראה קא מתרה ליה אל תקיף דזיל הכא פאה איכא דאיכא כדאמר לקמן גבי קרחה וגבי שריטה דמייתינן (ה) דחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שרט ושרט ונהי דהכא לא צריך לאתויי מקרא דמסתמא כי היכי דאמרינן ושרט לחייב על כל שרט ושרט ה"נ אמרינן פאת לחייב על כל פאה ופאה דהא לאו מיתורא דקרא שמעינן ליה כולי האי פ"כ"ש וגימגום כדאמרינן לקמן דסכיניהו לחמש אצבעתיה נשא דאע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבינן ליה חמש: **שתים מכאן.** חמש פאות יש לו לזקן אחד למטה מן החוזן מקום שלחי הקתתן יוצא ומתפרד שם ושם נקרא פאה כחודו של לחי שאם שלמעלה עד הלידעה בכולל פאת הראש היא ושתי השיטות כל אחד מהן לסוף הלחי ונקרא פאה ואחת מלמטה שיער שבין השיטות בחמצע הסנטר שלועזין מנט"ן: **ואינו חייב עד שיטלנו כתער.** תנא קמא קאמר לה ורבי אליעזר פליג עליה: **גמ' הכי גרסינן** לא יקרחו קרחה יכול אפילו קרח כו' תלמוד לומר קרחה. דקרא יתירא (ו) הוא: **כראשם מה תלמוד לומר.** לאו דוקא קאמר ליה דהא ודאי איצטריך משום דהוה אמינא קרחה כל דהו אלא מידרש קא דרש ליה כראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו': **ולא תקגודו.** ביטראל כתיב ולא יקרחו בכהנים: **בין העינים.** בראש שמיך לפדחת: **ואין לי.** דחייב על כל הראש אלא בכהנים דהוה בכהנים כתיב: ה"ג

הא בגבולין לוקה. מדנקט והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש: **אמר רבא** מחיצה לאבול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן. הלכך לגבי דין פדייה לא אמרינן (ו) מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמיין לענין שקלטוהו ואסור לפדותו אבל לענין שלוקין בגבולין אמרינן כמי שהורמו דמיין והוי לאו פני הבית:

רבינא אמר בגון דנקיט ליה בקניא. הא דאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד (ז) בין הקניס ונקיט ליה לקנה מבחוץ ואשמעינן לוקה דבכך קיים ביה לחיים פני הבית ולוקה כשאוכלו במקומו דעדיין אינו בפנים לגמרי (ח) ולפשוט בעיא דרב פפא:

לחייב על כל קרחה וקרחה היכי דמי אילימא בזה אחר זה ובחמש התראות **אשיטא אלא** בבת אחת ובחדא התראה. זו גירסת הספרים והקונטרס לא גריס בבת אחת אלא בחדא התראה וכן פי' לעולם בזה אחר זה ושמא היינו טעמא משום דאי בבת אחת הכל קרחה אחת היא ויש לישב בבת אחת ומיירי שעשה שיעור ה' קרחות והוא הדין דבזה אחר זה נמי היה יכול להקשות אלא הכי קאמר אילימא גם בבת אחת ובחדא התראה: לא

לוקה אחת וזר שאכלה לוקה שתים שאילו בתחלה אכלה אינו לוקה אלא אחת **טעמא דאיתיה בירושלים הא בגבולין לוקה שלש** (ט) **דאע"ג** דלאו רואה פני חומה דעיילי ואפקי אי הכי מאי למימרא הכא במאי עסקינן כגון דעיילינהו בטיבלייהו (א) וקסבר (ב) מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין וסבר ר' יוסי מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי (ג) והתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי (ד) לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתן ועברו בירושלים שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתן ועברו בירושלים שבית שמאי אומרים יחזיר מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים וב"ה אומרים יפדה ויאכל בכל מקום ואי סלקא דעתך מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין הא קלטוהו מחיצות (ה) אמר (ו) רבה מחיצה (ז) לאבול דאורייתא (ח) מחיצה לקלוט דרבנן וכי גזור רבנן כי איתיה בעיניה בטבליה לא גזור רבנן רבינא אמר כגון דנקיט ליה בקניא ותפשוט (ט) בעיא דרב פפא:

מתני' (י) הקורח קרחה בראשו (יא) והמקיף פאת ראשו (יב) והמשחית פאת זקנו (יג) והשורט שריטה אחת על המת חייב (יד) שרט שריטה (טו) אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד חייב על כל אחת ואחת (טז) על הראש שתים אחת מכאן ואחת מכאן (יז) על הזקן שתים מכאן ושתים מכאן ואחת מלמטה רבי אליעזר אומר אם ניטלו כולן כאחת אינו חייב אלא אחת (יח) ואינו (יט) חייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט או ברהיטני חייב: **גמ'** תנו רבנן (כ) לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חייב אלא אחת תלמוד לומר קרחה (כא) לחייב על כל קרחה וקרחה בראשם מה תלמוד לומר לפי שנאמר (כב) לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים בלבד מנין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לרבות (כג) כל הראש ואין לי אלא (כד) בכהנים שריבה בהן הכתוב מצות יתירות ישראל מנין נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת (כה) אף כאן על מת הני ד' וה' קריחות ה"ד אילימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשיטא אלא

מסורת הש"ס

א) נדרים פה. קידושין נח: כ"ב קכב: חולין קל: כתובות יח.], ב) [כ"ל והתנן], ג) [מ"ש פ"ב מ"ין], ד) פנהדרין קיג. ע"ש כ"מ נג: ע"ש, ה) ס"ת רבא, ו) [לעיל יט:], ז) שבועות כ: [וש"ש תוס' ד"ה מייב], ח) [עי' תוס' שבועות ג. ד"ה ועל], ט) נזיר מ:, י) קידושין לו., כ) [נכמות ה. וש"נ], ל) [כמ"ש: דהכא], מ) [ע"ל אחר ד"ה שיפדה], נ) [כרכות לו:], ס) ר"ת כן שמעתי וגירסת רש"ל וכ"ש הוא יגי' רש"ל יש לאן נמנוס, ע) גי' מהרי"ם מגפנים.

תורה אור השלם

1. לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת:
ויקרא כא ה
2. בנים אתם ליי אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:
דברים יד א

הגהות הב"ח

(א) גמ' א ואע"ג דלאו ריחה וכו' דעיילה ואפקה וכו' כגון דעיילה בטיבלה וקסבר מתנות: (ב) שם כמשנה שריטה (אחת) תו"מ וע"ב ס"מ מיט: (ג) רש"י ד"ה ליקח וכו' ונכי דאי: (ד) ד"ה והמקיף פאת ראשו מאי מאוס. ע"ב כלומר לית ביה דבר חדש ע"ל בפרש"י ריש פירקין: (ה) ד"ה חייב וכו' דמיתניגן מקרא דחייב על כל קרחה וכו' ושרט וה"נ הכא דכתיב לא ילרן וכו' מילי הלי אלא ממשמעות' ובדאמרי' לקמן בדרש זה ריש ע"ב דסכיניהו וכו' חמש וגימגום הס"ד: (ו) ד"ה הכי גרסינן וכו' יתירא הוא. ע"ב ס"מ כדאמרינן לקמן דסכיניהו לה' אצבעותיו נשא דאע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבינן עלה חמש: (ז) תוס' ד"ה אמר וכו' לא אמרינן מתנות וכו' שקלטוהו מחיצות ואסור לפדותו אבל לענין שלוקים בגבולין על אכילתו אמרי' כמי: (ח) ד"ה רבינא וכו' לגמרי ותפשוט:

לעזי רש"י

טינפל"א. צדע. רקה. מנט"ן (מינטו"ן). סנטר.

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ה מהל' איסורי המלכה ה:
עז ב מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' ה:
עח ג מיי' שם הל' ט:
עט ד מיי' פי"ט מהל' סנהדרין הל' ד וסי' קמג) ופי"ב מהל' ע"ז הל' טו סמג לאוין סב טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף ט:
פ ה מיי' פי"ט מהל' סנהדרין הל' ד וסימן קמ) ופי"ב מהל' ע"ז הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף ב:
פא ו מיי' שם מהל' סנהדרין הל' ד וסי' קמ) ופי"ב מהל' ע"ז הל' ז סמג שם טוש"ע שם סעיף י:
ז מיי' שם הל' סנהדרין הל' ד סי' קמ:
פב ח מיי' פי"ב מהל' ע"ז הל' יב סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף ח:
פג ט מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף ח:
פד י מיי' שם הל' ז סמג שם טוש"ע שם סעיף יח:
פה כ מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעיף י:
פו ל מיי' שם הל' טו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף י:
פז מ נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

מוסף רש"י

מחיצה לאבול דאורייתא. מן המורה מצוה לאכול לפנים מן התחום (סנהדרין קיג.) מחילה שנאמרה כתורה לא הוזהרה אלא לאכול כתיבה (ב"מ נב.) אבל מחיצה לקלוט. שיהיו מחילות קולטות, כין לענין פדייה כין לכל ענין, מדרבנן הוא (סנהדרין שם). ושאמרי בתשנה מחילות קולטות אותם מלפדות עד אם יצא, דדבנן הוא (ב"מ שם). דמשקלטוהו מחילות שיב אינו נפדה (פסחים לז.). על הראש. על הקפת ראש, שתים. דהא פאת כתיב ופאה לשון סוף וקצה הוא, כמו (שמות כז) לפאת יס, לפאת נגב, מקום חיבור הגבולות עם הלחי והן מקום הלחיים (שבועות ב.). על הזקן שתים מכאן ושתים מכאן. מכל לד ב' לדעים, לפי שהלחי המה בנגד הלדעים ויש לכל דבר המה קצה לשני לדדין כראשו, ואחת מלמטה. בסנטר שהלחיים מתחברין שם והעצם קצר מלמטה בסנטר שקורין מינטרי"ן בלע"ז (שם ג.). ואינו חייב. על הקפת הראש, עד שילקטנו בתער (נזיר מ.). בראשם. המאמר אצל הכהנים, לפי שנאמר. ביטראל כי עיניכם משמע שמוך לפדחת (קדושין לו.). ומה להלן. ביטראל, על מת. דהא כתיב למת (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com